

**100 éve született dr. Brugovitzky Edit növényfiziológus,
biokémikus, egyetemi előadótanár**

Bartók Katalin¹, Okos-Rigó Ilona²

¹Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Biológia-Geológia Kar, ny. előadótanár, Kolozsvár

²Lucian Blaga Központi Egyetemi Könyvtár, ny. könyvtáros,
Kolozsvár, *bartkatlen2012@yahoo.com

Kivonat

Hálával és szeretettel emlékezünk dr. Brugovitzky Editre, a kolozsvári Bolyai, majd Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Biológia-Földrajz karának előadótanárára, születésének 100. évfordulóján. Egyetemi tanulmányai széleskörűek voltak, a kolozsvári egyetem Természettudományi karán elvégezte a Biológia-Kémia, majd a Kutató-Kémia szekció, általános élettan mellékszakát (1940–1944). Mindezek után folytatta tanulmányait a kolozsvári Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem Gyógyszerészeti karán (1945–1948). Munkás életének egészét egyetlen munkahelyen töltötte, ennek csak elnevezése változott az évtizedek folyamán (Ferenc József; Bolyai; Babeş-Bolyai Tudományegyetemre). Végigjárta az egyetemi oktatók lépcsőfokait 1942 és 1970 között: volt gyakornok, tanársegéd, adjunktus (22 éven át), végül 6 éven keresztül, nyugdíjazásáig egyetemi előadótanár. Az évek során laboratóriumi gyakorlatokat vezetett a növényélettan, genetika, szerves kémia tantárgyakból, előadásokat a növényélettan, botanika, növények növekedési anyagai területeiről. Kutatási témája az autotróf növények anyagcsereje volt. Megjelent tudományos munkáinak száma 55 (könyvek, könyv fejezetek, tudományos dolgozatok). Méltatlanul hamar elfeledték.

Kulcsszavak: anyagcsere, autotróf növények, biokémia, dr. Brugovitzky Edit, növényélettan, növényi hormonok.

Szeretett tanárnőnkre dr. Brugovitzky Editre emlékezünk születésének 100. évfordulóján. A Bolyai, majd a Babeş-Bolyai Tudományegyetem tanára volt majdnem négy évtizeden keresztül, a Növényélettan tanszéken. Itt mindenki „adjunktusnő”-nek szólította – hiszen az volt 22 éven át –, a román

kollégái és diákjai pedig "domnișoara Brugovitzky"-nak. Nem volt a Román Kommunista Párt tagja, soha nem volt sem „elvtársnő,” sem „tovarășă” [2]. Tanáraink közül ő állt a legközelebb hozzám (*első szerző), hiszen másodéves egyetemista koromtól bejártam a Növényélettan tanszékre, a Diák Növényélettani Szakkörre, amelynek Brugovitzky Edit volt a vezetője. Így az ő irányításával írtam meg első tudományos dolgozatomat, nála készítettem az államvizsga dolgozatomat is (*A peroxidázok aktivitásának változása egyes túlevelűeknél*), tőle tanultam meg a laboratóriumi munka pontosságát, az igényességet. A doktori tézisem is a Növényélettan tanszékhez kötött, így sokszor bejártam hozzá, szívesen segített át a megoldásra váró, főleg kémiai módszerek buktatóin. Nyugdíjas korában, otthonában is látogattam, kedvessége, szívélyessége, érdeklődése, kellemessé tette az együtt töltött időt.

Élete és tanulmányai

Brugovitzky Edit 1917. december 17-én, Désen született, polgári családban, itt járta az elemi iskola osztályait. Tízéves volt, amikor átköltöztek Kolozsvárra, ahol 1930–1938 között a Római Katolikus Lánynevelő Intézet (Marianum) diákja volt. Egyetemi tanulmányait a kolozsvári Ferenc József Egyetem Természettudományi Karán folytatta 1940 és 1944 között, két évet a Biológia-Kémia szakon, majd két évet a Kutató-Kémia szekció, Általános Élettan mellékszakon. Tudásszomját mutatja, hogy a Természettudományi kar befejezése után a kolozsvári Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem Gyógyszerészeti karát látogatta 1945–1948 között. Időközben a Bolyai Egyetem Pedagógiai szemináriumán (1947–1948) fizika-kémia és matematika szakos képesítést szerzett. A Kolozsvári Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetem 1941–1942 tanévre kiadott évkönyvében olvasható, hogy Brugovitzky Edit is azok sorában volt, akik kiérdemelték a „Horthy Miklós” ösztöndíjat, 360 pengő értékben.

Tanulmányait megkoronázták a doktorátusai, ugyanabban az évben, 1944-ben biológiai és kémiai doktorátust szerzett. A sikerrel megvédett doktori dolgozatainak címei *A metán katalitikus klórozása*, valamint *Az autotróf növények anyagcséréje*. [1].

2003. január 31-én temették, a Házsongárdi temető I.C 1631 parcellájában nyugszik.

Munkahelyei

Másodéves egyetemi hallgató korától gyakornok (1942–1945) a Szerves kémia tanszéken, 1945–1948 között átkerült a kolozsvári Bolyai Tudományegyetem, Növényélettani tanszékére, tanársegédnek. Ezután 22 éven át (1948–1970) a Bolyai, majd a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Növényélettani tanszékének adjunktusa, bár tudományos munkássága, oktatói munkája már rég biztosította számára az előrelépés lehetőségét. Végül 53 éves korában (1970) kinevezik a Növényélettan előadótanárának, majd hat év után, 1976-ban nyugdíjazzák. Tulajdonképpen csaknem 40 éven át, ugyanazon a helyen, ugyanabban az épületben dolgozott, csak az egyetem elnevezése változott Ferenc Józsefről Bolyaira, majd Babeş-Bolyaira.

Oktatott tantárgyai

Mint tanársegéd és adjunktus laboratóriumi gyakorlatokat vezetett szerves kémia, növényélettan, genetika, növénykórtan tantárgyakból, de speciális kollégiumokat is; mint előadótanár pedig előadásokat tartott a növényélettan, botanika, növények növekedési anyagairól, valamint a növényélettan speciális fejezetei tantárgyakból. Ezenkívül, oktatói tevékenysége keretén belül, évente 3–6 államvizsga dolgozatot irányított.

Kutatás, publikációk és szakmai presztízs

Fő kutatási területe az autotróf növények anyagcséréje. A témakörök: [1] biokémiai folyamatok dinamikája a magasabb rendű növények fejlődése folyamán; gyümölcsfajták morfológiai és biokémiai tulajdonságainak vizsgálata; vegyi tényezők (növekedési anyagok, inhibitorok, komplex sók, rákellenes, citosztatikus anyagok), a fizikai tényezők (hőmérséklet, fény, Röntgen- és gamma-sugarak) és biológiai tényezők (vírusok) hatása a növények növekedésére, és fejlődésére, valamint egyes biokémiai folyamatokra.

Megjelent munkái: hat tudományos könyv, 49 szakdolgozat. Ezek a száraz számok messze nem tükrözik azt a hatalmas mennyiségű munkát, amelynek eredményeként ezek a publikációk megjelenhettek. Minden adat és eredmény, amely bekerült egy-egy dolgozatba vagy könyvbe, hónapokig,

néha évekig tartó türelmes, aprólékos és kitartó munka nyomán jött létre. Számos dolgozatáról jelent meg ismertetés a nemzetközi referáló folyóiratokban: Chemical Abstract, Chemisches Zentralblatt, Referativnij Zsurnal, Agrárirodalmi Szemle. Nemzetközi konferenciákon vett részt: Budapesten (1961), Edinburgban (1964), Rostockban (1966), Szófiában (1966) és Liblicében. (1972). Tanulmányutakon járt Csehszlovákiában (1959), Magyarországon (1959, 1961, 1963, 1966, 1970), Németországban (Saarbrückeni Egyetem Növényélettani Intézete): 4 hónapot töltött dr. Harald Kaldewey mellett 1967-ben, ahol laboratóriumi módszereket sajátított el az auxinok kivonására, tisztítására, vékonyréteg kromatográfiás mennyiségi meghatározására stb.

Élete nagy lehetősége volt, hogy másfél évig (1969–1970) Jülich-ben (NSZK), fizetett tudományos kutató lehetett a Növényélettani és Mikrobiológiai Intézetben, dr. Franz Schwanitz professzor mellett. Az itt tanulmányozott témája – a röntgensugarak hatása a káposzta második nemzedékének növekedésanyag tartalmára, eredményei a skandináv *Physiologia Plantarum* folyóiratban jelentek meg. A nyugat-németországi munkája nem csak tudományos elismerést hozott Brugovitzky Editnek, hanem finansiális gyarapodást is, amely lehetővé tette számára, hogy egy földszintes házat vásároljon Kolozsvár belvárosában, amely biztosította számára a decens életet.

Tudományos társasági tagság: a Román Természetrájs és Földrajzi Társaság, valamint Skandináv Növényélettani Társaság.

Legjelentősebb tudományos eredményei [2]

Saját módszerével határozta meg és különítette el a Péterfi István professzor által felfedezett sárgamoszat, a természetben még nem ismert új faj (*Chlorophaeoclonium*) színanyagát.

Tökéletesített egy módszert az erdélyi vadrózsa fajok C-vitamin tartalmának meghatározására.

Romániában legjobb szakértője lett a növényi serkentő és gátlóanyagok (hormonok) élettani szerepének.

Növényélettani egyetemi kézikönyveit és élettani gyakorlatokat bemutató könyveit nem csak a kolozsvári egyetemen használták, hanem Erdély szerte, de Magyarországon is, ezeknek egyes fejezetei bekerültek a román nyelvű szakkönyvekbe is.

Megszerkesztette és kidolgozta a nagy gyakorlatok kísérleteit, amelyek alapján sok végzős hallgató készítette diplomamunkáját.

Munkatársi kapcsolatai

Nagyon jó munkatársi kapcsolatot tartott fenn dr. Péterfi István akadémikussal, akinek a „jobb keze” volt, közös könyveik, szakdolgozataik jelentek meg. Péterfi István mindig számíthatott rá, tudta, hogy keze alól csak pontos, megfelelő meghatározási módszerek, eredmények jöhetnek ki. Viszont Péterfi nemcsak értékelte, hanem segítette is Brugoviyzky Editet. Ha végignézzük az előbbieken felsorolt sok kongresszusi részvételt, tanulmányutat, amelyen részt vett az 1960–70-es években, amikor az országhatárok gyakorlatilag zárva voltak, arra következtethetünk, hogy Péterfi akadémikus, akinek magas politikusi funkciói voltak (pl. a Romániai Államtanács alelnöke is volt), hathatósan támogatta ezeket az utakat. Jó kapcsolatai voltak és több dolgozatot együtt publikált dr. Nagy Tóth Ferencsel és dr. Osváth Tiborral, a tanszéken dolgozó román kollégái közül dr. Eugenia Teodoreanuval, dr. Bosica Ioannal, Popovici Nicolaeval. Meg kell említenem a laboránsát, Menyhárt Erzsébetet is, akivel nagyjából egyidősek voltak, évtizedeken keresztül együtt dolgoztak nagy egyetértésben.

Tanítványai

A csaknem négy évtized alatt többszáz egyetemi hallgató tanulta a növényélettant a keze alatt. Tanítványai közül azokat említjük meg, akiket Brugovitzky Edit felsorolt Benke V. Jánosnak, az 1983-ban elkészült interjú során: dr. Rácz Gábor és felesége, dr. Kotilla Erzsébet (Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem), dr. Gergely János, dr. Lőrinczi Ferenc, dr. Káptalan-Csűrös Margit (Kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem), dr. Pázmány Dénes, dr. Szabó Attila (Kolozsvári Agronómiai Intézet), dr. Bartók-Váczy Katalin (Kolozsvári Biológiai Kutató Intézet, Babeş-Bolyai Tudományegyetem).

Munkássága elismerése

Munkásságát még életében elismerték, a következő díjakat kapta:

- Bolyai Egyetem tudományos díja, 1958. (2 kötetes *Növényélettani vizsgálatok* c. tankönyvéért)
- RNK Akadémia elismerő levele, 1964. (Pomológia II. kötetében megjelent munkájáért)
- RNK Akadémia Kolozsvári Fiókjának tudományos díja, 1967
- RSZK Akadémia elismerő levele, 1968

Hagyatéka több ezer különlenyomatból áll, valamint a külföldről hozott laboratóriumi műszereiből, amelyeket nyugdíjba vonulásakor a Növényélettani Tanszéknek ajándékozott.

Brugovitzky Edit, mint ember

Brugovitzky Edit életének tragikus mozzanata volt, az ifjúkorában elszenvedett gyermekparalízis (poliomielitisz). A máskülönben szép, sudárnövésű, vidám leány betegsége után erősen sánta maradt. Nehezen járt, főleg a lépcsőkön, és az évek múltával ez mind nehezebbé vált és sok fájdalmat okozott. Mégis mindig mosolygott, kedves volt, jóindulatú, soha nem láttuk morózusnak. Tökéletesen beszélt románul, így a Bolyai Tudományegyetem megszűnése után probléma nélkül tanította a román csoportokat is. Jól beszélt és írt németül, abban a korban, amikor a tudomány hivatalos nyelve itthon az orosz volt, a német nyelvtudása tette lehetővé külföldi tanulmányújtait. Alapos, korszerű tudása volt, nagyon pontosan dolgozott, erre tanította a tanítványait is. Minden analízist megismételt, előre leellenőrizte a bemutatandó kísérleteket minden laborgyakorlat előtt. Az ő érdeme, hogy a kolozsvári növényélettani tudomány biokémiai megalapozást nyert, már több mint fél évszázaddal ezelőtt. Alapos kémiai képzettsége miatt, jobban megértette a növényi életfolyamatokat, a közöttük levő kapcsolatokat. Mindezek visszatükröződtek tudományos munkáiban. Sajnálattal tapasztaltam, hogy a Növénytan tanszéken járva, nem ismerték sem a nevét, sem munkásságát. A tanszéki könyvtárban járva, az 55 tudományos dolgozatából mindössze 5 található meg.

Következtetések

Nem kéne-e jobban vigyázzunk a tudományos, kulturális örökségünkre?

Brugovitzky Edit (1917–2003) nyomtatásban megjelent munkái

1. PÉTERFI, Ștefan, BRUGOVITZKY, Edita: Cercetări de iarovizare cu unele soiuri de grâu de toamnă, cultivate în regiunea Cluj. In: *Studii și Cercetări Științifice*, Cluj, 1952, 3, nr. 1–2, p. 178–204.
2. PÉTERFI, Ștefan, BRUGOVITZKY, Edita, MOLNÁR, Elvira: Cercetări morfologice și biochimice la planta *Physalis alkekengi*. In: *Studii și Cercetări Științifice*, Cluj, 1955, 6, nr. 3–4, p. 43–56.
3. BRUGOVITZKY, Edit: Adatok az aszkorbigén problémájához. In: *A Kolozsvári Bolyai Tudományegyetem Emlék-könyve*, Kolozsvár, Állami Tanügyi és Pedagógiai Könyvkiadó, 1956, p. 91–100.
4. BRUGOVITZKY, Edit: *Növényélettani vizsgálatok. I.* Bukarest, Mezőgazdasági és Erdészeti Állami Könyvkiadó, 1956, p. 221.
5. BRUGOVITZKY, Edit: *Növényélettani vizsgálatok. II.* Bukarest, Mezőgazdasági és Erdészeti Állami Könyvkiadó, 1957, p. 304.
6. PÉTERFI, István, BRUGOVITZKY, Edit: A *Chlorophaeoclonium* kromatográfiai vizsgálata. In: *A Kolozsvári „Babeș” és „Bolyai” Egyetemek Közleményei, Természettudományi sorozat*, 1957, 2, 1–2. sz., p. 283–287.
7. PÉTERFI, Ștefan, BRUGOVITZKY, Edita, NAGY-TÓTH, Francisc: Contribuții la cunoașterea soiurilor de mere din Ardeal. In: *Studii și Cercetări de Biologie*, Cluj, 1957, 8, nr. 1–2, p. 159–177.
8. PÉTERFI, Ștefan, BRUGOVITZKY, Edita, NAGY-TÓTH, Francisc: Contribuții la cunoașterea influenței unor săruri complexe asupra dezvoltării algelor verzi(1) In: *Studii și Cercetări de Biologie*, Cluj, 1958, 9, nr. 2, p. 249–260.
9. PÉTERFI, István, BRUGOVITZKY, Edit: Adatok az aszkorbinsav mennyiségi változásáról a növények egyedfejlődése folyamán. In: *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Ser. 2, Biologia*, Cluj, 1958, fasc. 2, p. 69–79.
10. BRUGOVITZKY, Edita: Contribuții la dinamica acidului ascorbic în timpul ontogenezei unor specii antofite. In: *Omagiu lui Traian*

- Săvulescu cu ocazia împlinirii a 70 de ani.* București, Editura Academiei R.P.R., 1959, p. 581–589.
11. PÉTERFI, István, BRUGOVITZKY, Edit: The Effect of Degranol on the Growth of Plants. In: *Acta Biologica Academiae Scientiarum Hungariae*, Budapest, 1959, 10, nr. 2, p. 187–196.
 12. PÉTERFI, Ștefan, BRUGOVITZKY, Edita, NAGY-TÓTH, Francisc: Soiuri autohtone de pere, prune și cireșe din Ardeal. In: *Studii și Cercetări de Biologie*, Cluj, 1960, 11, nr. 2, p. 215–238.
 13. PÉTERFI, Ștefan, BRUGOVITZKY, Edita: Variația unor caractere biochimice la câteva soiuri de viță de vie în cursul perioadei de vegetație. In: *Probleme actuale de biologie și științe agricole. Lucrare dedicată acad. Prof. G. Ionescu-Sisești cu prilejul împlinirii a 75 de ani.* București, Editura Academiei R.P.R., 1960, p. 153–163.
 14. PÉTERFI, Ștefan, BRUGOVITZKY, Edita: Influența unor săruri complexe asupra germinăției sfeclei de zahăr. In: *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Ser. Biologia*, Cluj, 1961, fasc. 2, p. 99–110.
 15. PÉTERFI, István, BRUGOVITZKY, Edit: Die Wirkung von Merapid auf die Entwicklung der Pflanzen. In: *Magyar Rádiológia*, Budapest, 1961, 13, nr. 3–4, p. 210.
 16. PÉTERFI, Ștefan, BRUGOVITZKY, Edita, NAGY-TÓTH, Francisc: Contribuții la cunoașterea influenței unor săruri complexe asupra dezvoltării algelor verzi (2). In: *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Ser. Biologia*, Cluj, 1962, fasc. 2, p. 67–74.
 17. PÉTERFI, Ștefan, BRUGOVITZKY, Edita, OSVÁTH, Tiberiu, KISS, Béla, CALISTRU, Gheorghe: Creșterea lăstarilor și dinamica hidraților de carbon la portaltoi de viță de vie. In: *Contribuții Botanice*, Cluj, 1962, p. 315–321.
 18. PÉTERFI, Ștefan, BRUGOVITZKY, Edita: Experiențe de iarovizare cu unele specii de leguminoase. In: *Studii și Cercetări de Biologie*, Cluj, 1962, 13, nr. 1, p. 29–41.
 19. PÉTERFI, Ștefan, BRUGOVITZKY, Edita, OSVÁTH, Tiberiu: Dinamica hidraților de carbon în decursul creșterii frunzelor la viță de vie. In: *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Ser. Biologia*, Cluj, 1963, fasc. 1, p. 45–48.
 20. PÉTERFI, Ștefan, BRUGOVITZKY, Edita, OSVÁTH, Tiberiu: Variația hidraților de carbon în decursul unei zile în frunzele viței de

- vie. In: *Studia Universitatis Babeş-Bolyai, Ser. Biologia*, Cluj, 1963, fasc. 2, p. 55–59.
21. PÉTERFI, Ştefan, BRUGOVITZKY, Edita, NAGY-TÓTH, Francisc: Variaţia substanţelor de creştere şi de inhibare în cursul dezvoltării grîului. In: *Studii şi Cercetări de Biologie*, Cluj, 1963, 14, nr. 1, p. 19–33.
 22. BRUGOVITZKY, Edit: Die Wirkung der Vernalisation auf den Wuchs- und Hemmostoffgehalt des Winterweizens. In: *Die Naturwissenschaften*, Berlin, 1963, 50, nr. 19, p. 19–34.
 23. PÉTERFI, Ştefan, BRUGOVITZKY, Edita, NAGY-TÓTH, Francisc: Contribuţii la cunoaşterea influenţei unor săruri complexe asupra dezvoltării algelor verzi(3). In: *Studia Universitatis Babeş-Bolyai, Ser. Biologia*, Cluj, 1964, fasc. 1, p. 59–63.
 24. PÉTERFI, Ştefan, BRUGOVITZKY, Edita: Despre dinamica acumulării unor asimilate la câteva specii de conifere în cursul perioadei de vegetaţie. In: *Studia Universitatis Babeş-Bolyai, Ser. Biologia*, Cluj, 1964, fasc. 2, p. 49–57.
 25. PÉTERFI, Ştefan, BRUGOVITZKY, Edita, OSVÁTH, Tiberiu: Dinamica hidraţilor de carbon în coardele viţei de vie la sfîrşitul perioadei de păstrare. In: *Contribuţii Botanice*, Cluj, 1964, p. 333–337.
 26. PÉTERFI, Ştefan, BRUGOVITZKY, Edita, OSVÁTH, Tiberiu: The Influence of Complex Compounds on the Growth of Green Algae. In: *Tenth International Botanical Congress. Abstracts of Papers*. Edinburgh, 1964, p. 445–446.
 27. *Pomologia R.P.R. II: Mărul*. Bucureşti, Editura Academiei R.P.R., 1964.
 28. *Pomologia R.P.R. III: Părul*. Bucureşti, Editura Academiei R.P.R., 1964.
 29. PÉTERFI, Ştefan, BRUGOVITZKY, Edita, TEODORESCU, Eugenia: Despre interacţiunea giberelinei şi auxinei în creşterea plantelor de salată. In: *Contribuţii Botanice*, Cluj, 1965, p. 327–334.
 30. PÉTERFI, Ştefan, BRUGOVITZKY, Edita: Wirkung des Merapids auf das Wachstum der Pflanzen. In: *Physiologia Plantarum*, Copenhaga, 1965, 18, p. 359–36.
 31. CUPCEA, Emilia, ILIESCU, Emilia, BOLDOR, Octav, BRUGOVITZKY, Edit, PETREA, Vasile D., POPOVICI, Nicolae, SOARE, Florica: *Lucrări practice de fiziologia plantelor*. Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică, 1965, p. 446.

32. BRUGOVITZKY, Edita, TEODORESCU, Eugenia: Die Giberellinsäurenwirkung auf den Ascorbinsäuregehalt bei zwei Rosenarten. In: *Die Naturwissenschaften*, Berlin, 1966, 53, nr. 12, p. 312.
33. BRUGOVITZKY, Edita, TEODORESCU, Eugenia: Giberelinele și efectele lor biologice. In: *Natura*, București, 1966, 18, nr. 6, p. 7–16.
34. BRUGOVITZKY, Edita, TEODORESCU, Eugenia: Die Giberellinsäurenwirkung auf die Katalaseaktivität bei Paprika und Tomaten. In: *Wissenschaftliche Zeitschrift Universitäts Rostock, Mathematisch-Naturwiss. Reihe*, Rostock, 1967, 16, nr. 4-5, p. 611–613.
35. PÉTERFI, Ștefan, BRUGOVITZKY, Edith, OSVÁTH, Tiberiu: Korrelation in der Dynamik von Zucker und Stärke während der Vegetations- und Ruheperiode bei der Weinrebe. In: *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Ser. Biologia*, Cluj, 1967, fasc. 2, p. 49–56.
36. BRUGOVITZKY, Edit, BOSICA, Ioan, ADORJÁN, Mariana: Cercetări asupra inhibitorilor din *Rosa canina* L. (1). In: *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Ser. Biologia*, Cluj, 1967, fasc. 1, p. 73–81.
37. BRUGOVITZKY, Edith: Biochromatographische Untersuchung der Auxinen und Hemmstoffen bei vernalisierten Winterweizen. In: *Flora, Abteilung A*, Jena, 1967, 158, nr. 2, p. 206–223.
38. PÉTERFI, Ștefan, BRUGOVITZKY, Edit, MARCU, Teodora, POPA, Domnica: Der Einfluss der Gamma-Strahlen auf die Enzymaktivität von Gerste und Mais. In: *Revue Roumaine de Biologie, Sér. Botanique*, București, 1967, 12, nr. 6, p. 407–413.
39. BRUGOVITZKY, Edit, FABIAN, Ana: Contributions à l'étude de l'influence de la pesanteur sur la métabolisme des glucides dans les organes orthogéotropiques (1). In: *Revue Roumaine de Biologie, Sér. Botanique*, București, 1968, 13, nr. 6, p. 367–372.
40. BRUGOVITZKY, Edith: O călătorie de studii în R.F. A Germaniei. In: *Natura*, București, 1968, 20, nr. 5, p. 90–92.
41. BRUGOVITZKY, Edit, BOSICA, Ioan: Cercetări asupra inhibitorilor din *Rosa canina* L. (2): Date biocromatografice la diferitele stadii de coacere. In: *Contribuții Botanice*, Cluj, 1969, p. 377–383.
42. PÉTERFI, Ștefan, BRUGOVITZKY, Edith, OSVÁTH, Tiberiu, STRĂULEA, Mircea: Dinamica anuală a hidraților de carbon în organele vegetative ale părului. In: *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Ser. Biologia*, Cluj, 1969, fasc. 2, p. 48–56.

43. PÉTERFI, Ștefan, NAGY-TÓTH, Francisc, BRUGOVITZKY, Edita: Variația glucidelor și protidelor la *Scenedesmus* în diferite condiții de cultivare intensivă. In: *Contribuții Botanice*, Cluj, 1969, p. 321–329.
44. PÉTERFI, Ștefan, NAGY-TÓTH, Francisc, BRUGOVITZKY, Edit: Die Veränderungen des Gluzid- und Protidgehaltes bei *Scenedesmus* unter verschiedenen Bedingungen von intensiver Kultur. In: *Trudy Konferencii po Izuceniju Vodoroslej Vengrija*, Budapest, 1969, p. 319–330.
45. PÉTERFI, Ștefan, BRUGOVITZKY, Edith, BOSICA, Ioan, MUNTEANU, Iuliu: Schimbări în metabolismul grîului bolnav de piticire și îngălbenire. (1): Modificări în metabolismul NPK. In: *Contribuții Botanice*, Cluj, 1969, p. 371–375.
46. BRUGOVITZKY, Edith, TEODORESCU, Eugenia: Kinetinele și efectele lor. In: *Natura*, București, 1970, 22, nr. 6, p. 56–65.
47. BRUGOVITZKY, Edith: Die Wirkung einer Vorbestrahlung auf den Wuchsstoffgehalt von X₂ Pflanzen bei *Brassica oleracea* var. *Acephala*. In: *Physiologia Plantarum*, Copenhaga, 1971, 24, p. 90–94.
48. PÉTERFI, Ștefan, BRUGOVITZKY, Edith, BOSICA, Ioan, MUNTEANU, Iuliu: Schimbări în metabolismul grîului bolnav de piticire și îngălbenire. (2): Modificări în procesele de oxido-reducere. In: *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Ser. Biologia*, Cluj, 1971, fasc. 2, p. 41–48.
49. BRUGOVITZKY, Edith, OSVÁTH, Tiberiu: Cercetări privind efectul inhibitorilor din *Rudbeckia laciniata* L. In: *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Ser. Biologia*, Cluj, 1972, fasc. 2, p. 47–52.
50. BOSICA, Ioan, BOLOGA, Alexandru, BRUGOVITZKY, Edith: Cercetări asupra inhibitorilor din *Rosa canina* L. (3). In: *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Ser. Biologia*, Cluj, 1972, fasc. 2, p. 75–80.
51. BRUGOVITZKY, Edith, BOSICA, Ioan: Investigations on the Inhibitors from *Rosa canina* L. In: *Abstracts of International Conference on Natural Plant Growth Substances*, Liblice, 1972, p. 24–26.
52. BRUGOVITZKY, Edith, BOSICA, Ioan: Investigations on the Inhibitors from *Rosa canina* L. In: *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Ser. Biologia*, Cluj, 1973, fasc. 2, p. 43–49.
53. PÉTERFI, Ștefan, NAGY-TÓTH, Francisc, BRUGOVITZKY, Edit: Contribuții la cunoașterea influenței unor săruri complexe asupra

- dezvoltării algelor verzi (4). In: *Studia Universitatis Babeş-Bolyai, Ser. Biologia*, Cluj, 1973, fasc. 2, p. 29–41.
54. BRUGOVITZKY, Edit: Fiziologia și biochimia acidului abscizic. In: *Progresele științei*, București, 1973, 9, nr. 1, p. 28–33.
55. PÉTERFI, István, BRUGOVITZKY, Edit: *A növények életfolyamatai*. Kolozsvár, Dacia Könyvkiadó, 1977.

Irodalomjegyzék

- 1 Benke V. J., Brugovitzky Edit, *Művelődés. Tudományos arcképcsarnok*. XXXVI, 8, 1983.
- 2 Nagy-Tóth F., Búcsú az örökre itthon maradt tanárnőtől, *Szabadság*, február 28, 15. évf., 47.sz., 3. old., 2003.
- 3 Balogh, E., *Romániai Magyar Irodalmi Lexikon I.(A – F)*, Bukarest, Kriterion, 1981.

The Centenary of the Birth of the Plant Physiologist, Biochemist, University Associate Professor dr. Brugovitzky Edit

Summary

Dr Brugovitzky Edit (1917–2003) carried out her studies at the University of Cluj, Faculty of Nature Sciences (Biology – Chemistry), following the studies at the University of Medicine and Pharmacy of the same town. She retired as associated professor of the Babeş-Bolyai University Cluj, Faculty of Biology, Department of Plant Physiology. She spent 34 working years at the same place, were only the university's name has been changed over decades (University Ferenc József, Bolyai, Babeş–Bolyai). Her main field of scientific research was the metabolism of the autotrophic plants. As university teacher she taught disciplines as: Plant Physiology, Botany, Special growing substances of plants, etc. She published six scientific books and 49 papers. We commemorate her life and scientific activity with a conference, held by the Transylvanian Museum Society, Department of Life Sciences